

Опублікована

Карпова І.Г. Студентське самоврядування у ВНЗ: школа набуття досвіду суспільної діяльності // Проблеми громадянського поступу українського суспільства: філософсько-правові та соціально-психологічні аспекти: М-ли Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів), 21 січня 2015 р. – Чернігів, Черніг. нац. технолог. ун-т, 2015. – С. 233-237.

УДК 378:37.91.8

І. Г. Карпова, к. пед. н., доцент

Чернігівський національний технологічний університет,

м. Чернігів, Україна

Студентське самоврядування у ВНЗ: школа набуття досвіду суспільної діяльності

Динамічні зміни, що відбуваються в Україні, потребують підготовки нової генерації управлінців, економістів, політиків. Участь у різноманітних структурах студентського самоврядування дозволяє майбутнім фахівцям набувати досвід суспільної діяльності.

Ключові слова: вищий навчальний заклад, студентське самоврядування, суспільний досвід, лідерство.

Динамические изменения, которые происходят в Украине, требуют подготовки новой генерации руководителей, экономистов, политиков. Участие в разнообразных структурах студенческого самоуправления позволяет будущим специалистам приобретать опыт общественной деятельности.

Ключевые слова: высшее учебное заведение, студенческое самоуправление, общественный опыт, лидерство.

Dynamic changes, taking place in Ukraine, require training of a new generation of managers, economists, politicians. Participation in different structures of students' self-government makes it possible for future specialists to acquire the experience of social activity.

Key-words: higher educational institution, students' self-government, social experience, leadership.

Динамічні зміни, що відбуваються в економічному, соціально-політичному, культурному та інших сферах сучасного українського буття, не можуть не стосуватися і царини вищої освіти, оскільки нинішні студенти – це, у недалекому майбутньому – політики, науковці,

економісти, організатори виробництва, які будуть вирішувати складні державні проблеми. З огляду на це, зростає вагомість діяльності вищого навчального закладу як соціально-освітнього середовища, що створює умови для отримання кожним студентом ґрунтовних фахових знань, набуття загальнокультурних і професійних компетенцій, а також становлення його як активного учасника євроінтеграційних процесів, що відбуваються в Україні, набуття якостей лідерства і соціального партнерства.

Виконанню цих завдань певною мірою може сприяти практика участі студента у різноманітних структурах студентського самоврядування, досвід якого є вагомим надбанням як вітчизняних, так і багатьох західноєвропейських університетів і може бути використаний у процесі підготовки й виховання політичної, наукової, економічної, культурної еліти України.

Історія самоврядування молоді, яка вчиться, має давню світову історію [3]. Перші спроби організації такої діяльності відносять до епохи середньовіччя. Так, скажімо, студентське самоврядування в Англії має дуже глибокі традиції, що пов'язані з діяльністю тих студентських братств, що створювались у найдавніших західноєвропейських університетах Англії – Оксфордському та Кембриджському [1, с. 21-25].

В Оксфорді такі товариства створювались за географічною ознакою (об'єднували вихідців з півночі – шотландців, з півдня – ірландців і уельсців) або за релігійною приналежністю – об'єднували домініканців, францисканців, кармелітів та августиніанців. Певний час Оксфордський університет на брав активної участі у політичному житті, але впродовж 18 ст. завдяки ініціативі студентів було проведено ряд адміністративних реформ, за якими усні вступні іспити були замінені на письмові вступні тести; забезпечувалась більша терпимість до релігійних поглядів студентів; передбачалось відкриття чотирьох коледжів для жінок;

починаючи з 1920 року, жінкам було дозволено отримувати науковий ступінь.

В 1823 році була створена Оксфордська Рада – університетський клуб (створений, в першу чергу, для організації формальних дебатів), що став для майбутніх державних діячів дієвим середовищем набуття досвіду різних видів соціальної діяльності. З моменту заснування серед членів клубу – багато провідних політичних лідерів Великобританії, видатних особистостей, які зробили вагомий внесок в її політику та культуру. Оксфордський клуб “виховав”, для прикладу, 12 британських прем’єр-міністрів.

Протягом усієї історії Кембриджського університету його студентські об’єднання відіграли значну роль як у процесі розвитку вишу, так і у соціальному становленню багатьох громадських діячів. Досвід суспільної діяльності, набутий ними у стінах університету, сприяв їх подальшій професійній кар’єрі. Випускниками Кембриджського університету були, скажімо, англійський священник Джон Гарвард, на честь якого був названий коледж Гарварду (нині Гарвардський університет, США); державний діяч Олівер Кромвель, лідер Великої англійської буржуазної революції середини 17 ст.; поет Джон Мільтон; видатний вчений Чарльз Роберт Дарвін; відомі економісти Джон Кейнс, Альфред Маршалл; Чарльз, принц Уельський – наступник престолу Великобританії та ін.. Випускниками Кембриджа є нині 83 нобелівські лауреати (станом на 2009 рік).

У 1921 році випускник Королівського Лондонського університету Айвісон Македем (1894-1974 р. р.) виступив ініціатором створення Об’єднаної Національної студентської спілки (NUS) – найпотужнішої студентської організації в країні, про значний вплив якої та інших студентських організацій свідчить їх юридичний статус, відображений у “Акті про вищу освіту” 1994 року. На сьогодні NUS – одна з найбільших студентських організацій у світі, яка представляє інтереси більш ніж 5 млн.

студентів всієї Великої Британії. Вона надає послуги дослідницького характеру, представляє інтереси студентства на загальнонаціональному рівні, надає освітні послуги як окремим студентам, так і студентським спілкам.

З NUS тісно співпрацює більшість університетських Студентських Рад, метою яких є презентація студентської думки щодо діяльності того чи іншого університету, місцевих та національних питань; надання студентам різноманітних послуг; залучення студентів до управління організаціями через різні комітети, ради і т. п.

Багато студентських спілок Великої Британії часто відіграють роль своєрідних навчальних центрів (проводять різноманітні кампанії, організовують дебати, висвітлюють їх результати в засобах масової інформації, студентській пресі, друкують рекламну інформацію, надають консультації тощо), що готують політиків, а також сприяють як соціальному становленню студентів в цілому, так і політичній кар'єрі своїх членів у майбутньому. До речі, в Англії існує традиція збереження зв'язків між лідерами студентського самоврядування минулих років, які закінчили університет 20-30 років тому, але намагаються допомогти нинішнім студентським лідерам у їх соціальному розвитку.

Одним із провідних завдань діяльності Студентської Спілки Кембриджського університету, для прикладу, є підготовка студентів до свідомої та ділової участі у громадському житті, розвиток у них соціальної активності та почуття відповідальності, створення сприятливих умов для саморозвитку і самоствердження особи.

Студенти, які працюють в Радах, мають можливість набувати досвід й економічної, бізнесової практики, оскільки їм дозволено займатись комерційною діяльністю (практично в кожному університеті існує розгалужена мережа різних магазинів, нічних клубів, розважальних, спортивних комплексів). Всі Студентські Ради вищих навчальних закладів

мають потужне фінансування, оскільки отримують матеріальну підтримку від адміністрації університетів, державних установ, спонсорів.

Скажімо, у Франції, на сьогоднішній день студенти мають можливість захищати свої інтереси та розвивати лідерські, управлінські та інші соціальні якості у різних установах вищої освіти та різноманітних розгалужених органах студентського самоврядування [1, с. 27-44]:

- на рівні університету – в Адміністративній Раді, Науковій Раді, Раді з питань навчання та університетського життя;
- на регіональному рівні – у 28 Регіональних центрах Університетських та Національних справ, локальних центрах та філіях;
- на національному рівні – у Національній Раді з Вищої освіти і Науки (НРВОН), Національному Центрі Університетських та Навчальних Справ (НЦУНС), Федерації Загальних Студентських Асоціацій (ФЗСА), Національному Міжуніверситетському Союзу (НМС), Організації сприяння та захисту студентів (ОСЗС), Національному Союзу Студентів Франції (НССФ);
- на міжнародному рівні – у Національному Європейському Союзі Студентів (ФЗСА, НССФ входять до його складу); Мережі студентів Середземномор'я (MedNet), членом якої є ФЗСА; Європейській Організації Демократичних Студентів.

Отже, європейські держави розглядають студентське самоврядування як дієве соціально-освітнє, соціально-розвиваюче середовище, “масштабний багатоаспектний соціальний тренінг” [1, с. 62], школу набуття позитивного соціального досвіду, що створює умови для підготовки молоді до свідомого соціально-активного творчого, професійного життя. Залучення студентів до розв’язання різноманітних університетських завдань через органи управління ВНЗ, студентського самоврядування сприяють зростанню соціальної активності молоді,

підвищення їх ініціативи та відповідальності, що сприяє, в цілому, їх подальшому професійному, кар'єрному росту.

Новий закон про вищу освіту, нещодавно прийнятий в Україні, визначає студентське самоврядування не лише як право і можливість студентів вирішувати питання навчання і побуту, захищати свої права та інтереси, а й право брати участь в управлінні вищим навчальним закладом, тим самим набуваючи організаційний досвід, навички комунікації, соціального лідерства. Цьому сприяє й те, що органи студентського самоврядування мають право брати участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, організації дозвілля та ін.; проводити організаційні, просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи; брати участь у заходах (процесах) щодо забезпечення якості вищої освіти; делегувати своїх представників до робочих, консультативно-дорадчих органів; розпоряджатися коштами та іншим майном, що перебувають на балансі та банківських рахунках органів студентського самоврядування; вносити пропозиції щодо змісту навчальних планів і програм, розвитку матеріальної бази вищого навчального закладу; оголошувати акції протесту та ін..[2].

Отже, в умовах реформування системи вищої школи в Україні досвід студентського самоврядування, накопичений у вищих навчальних закладах Європи, може бути корисним для вітчизняних вишів у реалізації положень нового закону про вищу освіту.

Список використаних джерел:

1. Європейська практика студентського самоврядування в університетах України. – Методичні матеріали / За ред. проф. Буяльської Т.Б. – Вінниця, 2006. – 69 с.

2. Закон “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
3. Карпова І.Г. Студентське самоврядування: історія, теорія, практика / І.Г. Карпова // Гуманізм і освіта. Збірник матеріалів VIII міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 19-21 вересня 2006 р. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. – С. 427-430.